

Євген КАЧАН

к.е.н., професор кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету

Анатолій КОШІЛЬ

к.т.н, доцент, директор Тернопільської державної
дослідної станції ІСГ Карпатського регіону НААН України

ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД – ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сукупна чисельність мешканців населених пунктів територіальних громад регіону з демографічної точки зору є їх людським ресурсом, який включає осіб до 15 років, тобто дітей і підлітків, осіб у віці 15-60 років, які є основою трудових ресурсів і осіб старше 60 років, які переважно є пенсіонерами.

З економічної точки зору для суспільства особливу цінність представляють особи у віці 15-70 років, які згідно статистичної інформації вважаються економічно активними, тобто вони є носіями трудового потенціалу. Для визначення реальної кількості таких носіїв необхідно виключити з їх числа інвалідів I-II групи, служителів релігійних громад, осіб, які з тих чи інших причин відмовляються брати участь у суспільному виробництві. Кількісні параметри трудового потенціалу залежать від чисельності учнів і студентів у віці старше 15 років, чисельність осіб, які призвані на військову службу у мирний час, осіб які мобілізовані під час воєнного стану.

В умовах дефіциту робочої сили важливим джерелом її поповнення є особи у віці 60-70 років, які можуть бути залучені до праці на певних умовах. Вони є резервом для покриття дефіциту робочої сили перш за все у соціальній сфері.

Сучасний трудовий потенціал територіальних громад є реальним джерелом формування персоналу організацій (підприємств), які розташовані на їх території. В структурі персоналу особливу роль відіграють кваліфіковані працівники, сукупність останніх є фактичним кадровим потенціалом організації.

В недалекому минулому трудовий потенціал сільських населених пунктів був джерелом формування персоналу не тільки тих організацій, що знаходилися у селах, але й задовольняв потреби

у робочій силі навколишніх регіонів. Масштабне зниження природного приросту трудових ресурсів у сільській місцевості, інтенсивні міграційні процеси звуження сфери зайнятості для сільських мешканців зумовили зниження обсягів трудового потенціалу в більшості сільських територіальних громадах. Враховуючи що половина сільських населених пунктів Тернопільщини належать до міських територіальних громад можна з впевненістю говорити про те, що у сільській місцевості Тернопільщини обсяг людських ресурсів постійно зменшується. Звідси зменшується і трудовий потенціал села. Таким чином, доводиться констатувати, що можливості формування персоналу організацій і підприємств, які розташовані у селах постійно ускладнюються.

Сьогодні особливої гостроти набуває проблема трудозабезпечення аграрних підприємств і в першу чергу кваліфікованими кадрами механізаторів, агрономів, зоотехніків, фахівців з обслуговування електроприладів, газового обладнання. У результаті реалізації медичної в реформи більшості сіл в яких населення складає менше 200 осіб залишилися без медичних працівників.

В наслідок адміністративної реформ у територіальних громадах створені старостинські округи в яких об'єднали по декілька сіл, а для отримання відповідних послуг мешканці таких сіл змушені звертатися в центри територіальних громад або в центри старостинського округу. З метою налагодження транспортної комунікації для віддалених населених пунктів виникла необхідність в кожній територіальній громаді розробити схеми регіональних доріг з твердим покриттям і приступити до їх прокладання. Це сприятиме росту зайнятості сільського населення, а також закріпленню у селах молоді, кваліфікованих кадрів, працівників соціальної сфери.

Сьогодні більшість сільських територіальних громад мають дефіцит бюджетних коштів. Тому реалізація у цих громадах соціальних програм, а саме підтримати заклади охорони здоров'я, прокладання автомобільних доріг, розвиток благоустрою населених пунктів, може відбуватися і при умові залучення додаткових коштів від орендарів земельних паїв.

Забезпечення аграрних підприємств кваліфікованим персоналом сприятимуть спільні зусилля органів місцевого самоврядування та бізнесових структур. Для цього необхідні

інвестиції у відновлення діяльності закладів професійно-технічної освіти, а при необхідності створювати нові для перепідготовки фахівців для задоволення потреб сільських мешканців.

Специфіка сучасного розвитку людських ресурсів у сільській місцевості полягає у необхідності максимального інвестування закладів охорони здоров'я та освіти для формування фізично здорового та інтелектуально розвинутого економічно активного населення, тобто формування потужного людського капіталу.

Висновки: 1. Скорочення чисельності сільського населення, особливо економічно активної його частини, що відбувається шляхом його депопуляції, інтенсифікації міграційних процесів після повномасштабного вторгнення росії, вимушена масштабна мобілізація працездатного населення зумовила суттєве скорочення трудового потенціалу держави. 2. Джерелом формування персоналу організацій і підприємств є трудові ресурси територіальних громад, а можливості забезпечення їх потреб у робочій силі залежить від наявного трудового потенціалу, тобто від обсягів економічно активного населення. 3. Наростаючий дефіцит кваліфікованого персоналу для задоволення потреб аграрних підприємств вимагає інвестицій в процес відновлення людського капіталу, особливо в закладах охорони здоров'я і освіти.